

عنوان اثر: نظریه‌های جامعه‌شناسی

مؤلف / مترجم: تقی آزاد ارمکی

ناشر / سال نشر: انتشارات سروش / ۱۳۷۶

معرفی، نقد و بررسی

کتاب نظریه‌های جامعه‌شناسی دکتر تقی آزاد ارمکی در سال ۱۳۷۶ و به همت انتشارات سروش چاپ کرده است. در اثر حاضر، نویسنده ضمن طرح بعضی از نظریات مهم جامعه‌شناسی، به ریشه‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری، اصول، مبانی و برداشت‌های متعدد موجود در نظریه‌ها پرداخته و ضمناً معرفی نظریه‌ها و دیدگاه‌های بعضی از برجستگان جامعه‌شناسی نیز مورد توجه بوده است.

کتاب در دوازده فصل تنظیم شده است. در فصل اول، کلیات، انواع نظریه، تعریف نظریه و ارتباط آن با مفاهیم دیگر، همچون: فرضیه، پارادایم، تحقیق، روش و ...، فوائد نظریه، چگونگی پیدایش نظریه بررسی شده است. در فصل دوم با عنوان مبانی نظریه‌های عمده جامعه‌شناسی، به سوالات اصلی دیدگاه‌ها و نظریه‌های اصلی جامعه‌شناسی پرداخته شده است. فصول سوم تا دوازدهم به بحث تفصیلی نظریه‌ها و مکاتب کارکردگرایی ساختی، نوکارکردگرایی، تقابل، انتقادی، ساختگرایی، مارکسیسم، کنش متقابل نمادی، مبادله و مابعدنوکارکردگرایی اختصاص یافته است به جز فصل نهم که نظریه دولت و انقلاب اجتماعی تدا اسکاچپل را معرفی و نقد می‌کند.

سایر آثار مشابه:

نظریه‌های جامعه‌شناسی

نظریه‌های جامعه‌شناسی

غلامعباس توسلی

حسین ادیبی و عبدالمعبود انصاری

نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر جرج ریتزر/ محسن ثلاثی
تفکر نظری در جامعه‌شناسی ویلیام اسکیدمور/ علمی محمد حاضری و دیگران

بررسی شکلی

علی‌رغم اینکه در اکثر موارد متن کتاب رسا و روان است، برخی از جملات به صورتی نامفهوم و نارسا بیان شده است. برای مثال، سطر پنجم صفحه ۱۴: «به عبارت دیگر، حاصل کار در تحلیل مفهومی، توصیفی محدود خواهد بود»؛ صفحه ۱۴، پاراگراف آخر: «زمانی که به تعدادی از واقعیات که دارای ماهیتی یکسانند ولی تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند می‌نگریم ... آنچنان که نوعی تصور مفهومی با مدل عقلانی به دست آید و امکان تشخیص صفات مشخصه هر نوع، به طور نظری فراهم آید»؛ صفحه ۳۲، سطر آخر: «از مدل ارائه شده به توسط والس بهره گرفته شود»؛ صفحه ۱۶۴، سطر ششم: «لوئی استروس در طرح نظریه ساختی‌اش در حوزه مردم‌شناسی از حوزه‌های مردم‌شناختی استفاده کرده است»؛ صفحه ۲۹۲، پاراگراف دوم: «او در مقابل، در ایجاد دیدگاه جدیدی در چارچوب مرجعی مبادله، باعنوان تحلیل شبکه‌ای بوده و سعی کرده است نظریه را در سطح کلان مطرح کند». صفحه ۲۹۳، پاراگراف دوم: «هر یک از جامعه‌شناسان نظریه مبادله، توجه خاصی به وجهی از آن نظریه مبادله داشته‌اند».

برخی از اشکالات چاپی در متن کتاب دیده می‌شود که مترجم یا ناشر لیستی از آنها را در صفحه‌ای تصحیح شده جداگانه در داخل کتاب به‌طور جداگانه گذاشته شده است. با وجود این، از لحاظ ویرایشی، نقایصی وجود دارد. مثال:

- استفاده نابجا از علامت «،»

صفحه ۲۷، پاراگراف دوم، سطر ششم: «شناخت و درگیری با آنهاست،

که به پیدایش...»

- عدم استفاده از علامت «،» در مکان مناسب

صفحه ۱۴، پاراگراف آخر، سطر ششم: «با یکدیگر دارند مینگریم».

صفحه ۱۶۴، سطر نهم: «تعریف می‌شود متأثر بوده است»

نظریه‌های جامعه‌شناسی ۱۰۷

صفحه ۱۸۱، پاراگراف آخر، سطر چهارم: «توتمیسم است زیرا توتمیسم»

- استفاده همزمان از علامت «،» و حرف عطف «و»

صفحه ۲۶، پاراگراف دوم، سطر پنجم: «پدیدارشناسی، و انتقادی در ...»

صفحه ۲۷، پاراگراف دوم، سطر چهارم: «بحران‌های سیاسی و اجتماعی، و دیگر وقایع اجتماعی»

- عدم رعایت فاصله بین کلمات

صفحه ۱۷۶، پاراگراف دوم، سطر دوم

صفحه ۲۱۹، پاراگراف سوم

از لحاظ حروف‌نگاری در حد معمول است. تناسب بین فونت‌های استفاده شده در تیترها، متن و زیرنویس رعایت شده است. صفحه‌آرایی در حد متوسط است. حاشیه‌ها متناسب می‌باشند. در سرصفحه نام کتاب و شماره فصل آمده است که بهتر بود به جای نام کتاب، عنوان فصل ذکر می‌شد. صحافی کتاب مطلوب نیست. طرح جلد، بسیار معمولی است و از طراحی که نشان دهنده موضوع کتاب باشد، استفاده نشده است.

بررسی محتوایی

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی خوب است.

نویسنده کتاب، در اغلب موارد، اصطلاحات تخصصی را درست معادل‌گذاری کرده؛ اما، در برخی موارد، برای یک اصطلاح چند معادل به کار برده است. مانند: تیپ ایده‌آل، تیپ آرمانی، تیپ‌های نمونه (صفحه ۱۴، پاراگراف آخر) که احتمالاً معادل لاتین آن Ideal Type می‌باشد. در برخی از موارد، از معادل‌های رایج اصطلاحات لاتین استفاده نکرده است؛ مانند: هدف‌یابی و هدف‌داری (جدول صفحه ۷۹) به جای دستیابی به هدف در مقابل Goal Attainment، تطبیق به جای انطباق در برابر Adaptation صفحه ۷۸.

اثر مورد بررسی برای تفهیم موضوع از ابزارهای علمی به خوبی استفاده نکرده است. کتاب فاقد بحث مقدماتی، جمع‌بندی، تمرین و آزمون است. در برخی موارد، از جدول و نمودار استفاده شده است، مانند: نمودار صفحات: ۱۸،

۳۳، ۷۱، ۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱ (البته این نمودار بدون توضیح آورده شده است) و جدول صفحات ۳۶ و ۵۲

از نظر موضوع تقریباً ۸۰٪ عناوین مربوط به درس «نظریه‌های جامعه‌شناسی» را پوشش می‌دهد. اما از نظر محتوا دچار اشکال جدی است. به طوری که نمی‌توان به عنوان یک منبع درسی آن را به دانشجویان معرفی کرد. مطالب بسیار به اختصار و گاه ناقص بیان شده است و بعضاً تیتراژ با مطالب مندرج در ذیل آن متناسب نیست.

محتوای اثر با عنوان آن و فهرست مطالب انطباق دارد اما برخی از عناوین با محتوای مطالب ذیل آنها منطبق نیستند. به عبارت دیگر، تیتراژ انتخاب شده برای متن ذیل آن مناسب نیست

تقریباً عناوین فصول با سرفصل شورای عالی برنامه‌ریزی برای درس نظریه‌های جامعه‌شناسی مطابقت دارد اما به لحاظ محتوایی، مطالب بسیار مختصر و نامنسجم بیان شده که استفاده از کتاب را، به‌خصوص برای دانشجویان مقطع کارشناسی، دشوار می‌کند.

مطالب کتاب چندان روزآمد نیست. بیشتر تکرار ناقص مطالب موجود در کتاب‌های دیگر است.

این اثر به سبک کتاب نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر نوشته جورج ریتزر، مکتب محور بوده و نسبت به سایر کتب نظریه‌های جامعه‌شناسی نوآوری خاصی ندارد.

بخشی از فصل نهم کتاب به نظریه تدا اسکاچ پل در مورد انقلاب اسلامی اختصاص دارد. در این قسمت اسکاچ پل، انقلاب اسلامی را به شیوه‌ای علمی به عنوان یکی از انقلاب‌های اجتماعی تحلیل نموده است و نویسنده خود رویکرد خاصی نسبت به فرهنگ و ارزش‌های اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران ندارد.

نظریه‌های جامعه‌شناسی ۱۰۹

کتاب نواقصی جدی دارد که استفاده از آن را برای دانشجویان، حتی در مقطع کارشناسی، به حداقل می‌رساند. بنابراین، بهتر است برای استفاده بهتر و بیشتر از این اثر، در تجدید چاپ کتاب نواقص زیر رفع شود:

- اشکالات ویرایشی
- تغییر سر صفحه کتاب
- افزودن مکاتبی همچون: پدیدارشناسی و روش‌شناسی مردمی که به گفته نویسنده به خاطر مفصل شدن کتاب از پرداختن به آنها اجتناب شده است
- بازنگری اساسی نسبت به نحوه تیتربندی کتاب
- توضیح بیشتر و منسجم‌تر مطالب
- تغییر نحوه ارجاع‌دهی
- اضافه نمودن فهرست مطالب، فهرست اعلام و واژه‌نامه
- اضافه کردن منابع برای مطالعه بیشتر
- طرح مسئله و ارائه تمرین برای دانشجویان

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پرتال جامع علوم انساني